

2012 december 09 De weg vrij maken

Lezingen: Baruch 5, 1-9; Filippenzen 1, 3-11; Lucas 3, 1-6;

In deze tijd, met min of meer zware sneeuwval, worden we weer eens geconfronteerd met extra beperkingen in onze mobiliteit. Door de belemmeringen op de weg en het spoor komen we niet zo gemakkelijk op onze bestemming. We ondervinden heel direct aan den lijve waar het in de lezingen om gaat.

In deze periode van het nieuwe kerkelijke jaar zijn we ritueel op weg naar een nieuwe geboorte, we zien uit naar de vervulling van onze verwachtingen. Die verwachtingen hebben het aspect van uitzien naar heil, naar nieuw leven, naar toekomst in de vervullende betekenis van het woord.

De diverse schrijvers bedienen zich van verschillende beelden en geven een andere inhoud aan hun verwachtingen. Zij spreken ieder vanuit een eigen optiek: de terugkeer uit ballingschap, de komst van de Messias en diens wederkomst.

De profeet Baruch vertelt aan Jeruzalem het hoopvolle perspectief van de terugkeer van de verdreven kinderen van Israël uit ballingschap. De tijd van rouw en verdriet is voorbij want de eeuwig herinnert zich weer aan zijn verbond en de leden van het volk worden herenigd in het land Israël. Alles wat de terugkeer van de verdreven mensen zou verhinderen wordt weggenomen. Israël wordt in de oorspronkelijke glorie in ere hersteld. En dat is de boodschap die de schrijver van Baruch aan zijn geloofsgenoten wil medelen. Een blijde boodschap van bemoediging en hoop. Vrede en verlossing door gerechtigheid en godsvrucht.

Toch zit er nog een laag onder deze tekst. Baruch was secretaris en leerling van Jeremia en leefde zo rond zeshonderd voor onze jaartelling, net voor en aan het begin van de Babylonische ballingschap. Hierdoor klinkt de tekst als een bemoediging voor het in Jeruzalem achtergebleven deel van het volk Israël. De hoop dat eens de anderen zouden terugkeren. Maar de tekst die we onder de naam van Baruch kennen, dateert uit de tweede eeuw voor onze jaartelling. Er is sprake van een ander soort ballingschap. Het land is bezet door een vreemde cultuur en verdeeld door burgeroorlog.

De tekst van Baruch is verzetsliteratuur. De schrijver publiceert onder het pseudoniem van een vroegere profeet om de dingen te kunnen zeggen die hij zijn geloofsgenoten wil medelen. Er komt een tijd dat het volk voorgoed bevrijd zal zijn. Alle beletselen die men nu ervaart, zullen weggenomen zijn. Geen censuur, geen onterechte belastingen, geen beperkingen in de uitoefening van de godsdienst. Maar in plaats daarvan vrede zonder hindernis, gesymboliseerd door het vlakke, ongehinderd begaanbare, land. De sluier van verdriet zal worden weggenomen. God zal zijn volk in zijn verbond herstellen. De oneer en schande zullen plaats maken voor eer en respect, zodat Israël weer zijn plaats temidden van de volkeren kan innemen.

Het herstel vindt niet zomaar plaats. Daar is wel iets voor nodig van de kant van het volk zelf. Het volk zelf moet zich ook herstellen in zijn relatie met God en pas dan en daardoor zal ook God het volk herstellen. In de lezing van Baruch wordt dat weergegeven met godsvrucht en gerechtigheid. Eer geven aan God en rechtvaardig handelen jegens de medemens gaan hand in hand. Het een kan ook niet zonder het ander.

Een ommekeer brengen in de levenssituatie kan alleen maar door een ommekeer in de levenshouding.

Dit nu is de boodschap die Johannes de Doper brengt, deze laatste profeet van het eerste verbond en de eerste van het tweede verbond. Hij roept op tot een doopsel van bekering als de manier om de weg te banen voor die nieuwe toekomst, voor de komst van de Messias. Hier wordt Jesaja geciteerd om duidelijk te maken hoe de weg voor de Heer gebaad moet worden.

We zien twee bewegingen: Bij Baruch baant God de weg voor de ballingen van Israël om òp te gaan en terug te keren naar Jeruzalem als beeld van de thuiskomst en de vrede met God. Bij Lucas klinkt een oproep van één die roept in de woestijn om de paden voor de Heer recht te maken.

Enigszins kortweg gezegd: wat Jeruzalem is voor Israël, is de Heer Christus voor het tweede verbond. Beide vertegenwoordigen de vervulling van messiaanse verwachting. De

vervulling van de hoop op een toekomst van vrede en onbedreigd leven, de hoop op toekomst überhaupt. Johannes benadrukt de menselijke kant van de vervulling van het verbond wanneer hij oproept tot bekering, hetgeen door Lukas wordt beschreven als de weg van de Heer banen. Bij het citaat van Lucas gaan de inspanning van mensen en de genade van God hand in hand.

Dat is een belangrijk gegeven. Er is niet sprake van eenzijdigheid, maar van een verbond. En een verbond heeft partners die aangesproken kunnen worden op de naleving ervan. Natuurlijk is het genade-aanbod van God helemaal zijn initiatief. Maar als het aanbod vruchtbaar wil zijn, moet het ontvangen kunnen worden en moet het ook een vervolg krijgen.

Met andere woorden: we moeten in ons hart de weg banen (en Gods geest helpt ons daarbij), we moeten de innerlijke obstakels weghalen om Hem te kunnen ontvangen die tot ons komen wil. Hij die in ons wil mens worden. En vervolgens mogen we van die menswording getuigenis afleggen.

De weg banen voor die nieuwe werkelijkheid is een beweging van twee kanten, zou je kunnen zeggen.

Daarbij is het in onze gelovige beleving lang niet altijd duidelijk waar het initiatief ligt en waar de beweging vandaan komt. We zijn zowel op weg naar Kerst als in verwachting van de Komende.

Als het goed is bewegen we naar elkaar toe. Daarbij is de beweging van verwachten een ander soort bewegen dan de beweging van komen. De beweging van de ouders in de verwachting van hun kindje is een andere dan de beweging van het kindje op weg naar de geboorte. Maar op een gegeven moment komen die wel bij elkaar... en dan gebeurt het wonder.

Zo gaat het ook met de Messias, en met name met het komen van het messiaanse rijk. Er is sprake van een ontmoeting van het verlangen van mensen naar heil en heelheid en van het verlangen van God om zich kenbaar te maken in zijn schepping.

De menswording van Godswege en het verlangen van terugkeer uit ballingschap, zijnde het afgescheiden zijn van God, hebben eenzelfde doel en richting. Namelijk dat Jeruzalem waarin het Jeruzalem van omhoog en het aardse Jeruzalem van de verwachting samenvallen. Het moment waarop allen in God zijn en God alles is in allen.

In Christus is de menswording een geloofsfeit. Wij echter zijn hier en nu op weg naar de vervulling ervan. Wij leven in de tijd tussen de komst en de voltooiing van die komst die wordt voorgesteld als de wederkomst van Christus in heerlijkheid.

En elk jaar weer brengen we ons in herinnering wat die menswording en die komst van Christus voor ons betekenen. We denken erover na en proberen in ons de weg te banen, opdat de Eeuwige ook in ons mens mag worden en wij mensen mogen worden waarin God aan het licht kan komen; getuigen mogen zijn van Gods aanwezigheid in deze wereld die nood heeft aan licht, hoop en toekomst. Dat wij momenten worden van Godsopenbaring. Dat in ons en door ons duidelijk mag worden dat onze God niet een God van doden is, een soort museumstuk voor digibeten, maar dat Hij een God van levenden is en dat Hij leeft in ons.

God heeft het initiatief al met ons al genomen. Hij reikt ons zijn liefde aan en zijn verbond en nodigt ons uit in dat verbond te gaan staan en naar die liefde te leven. Daarom bidt Paulus voor zijn gemeente in Filippi dat het goede werk dat God in hen begonnen is, Hij ook mag voltooien tegen de dag van Christus Jezus. Dat is de wederkomst in heerlijkheid, de dag van het vervulde heil.

De eerste dag, waarop de gemeente deel heeft gekregen aan het Evangelie en de dag van Christus Jezus staan met elkaar in verbinding. Wat daar begonnen is zal op die laatste dag worden voltooid.

Maar ook bidt Paulus dat de gemeente mag onderscheiden waar het op aan komt. Dit onderscheiden heeft niets met slimheid te maken en ook niet met gestudeerdheid, maar betreft een wijsheid van het hart. Het gaat om de kennis die voortkomt uit liefde. Liefde voor God en liefde voor de medemens. Alleen die liefde openbaart de kennis omtrent het

rijk van God, ofwel het messiaanse rijk. Die liefde maakt ons gaaf en heel.

Dat rijk, dat nieuwe Jeruzalem als stad waar God en mens samenwonen in een eeuwig shalom, komt voort uit de belofte van de Eeuwige en een leven in liefde van hen die met Hem verbonden zijn.

Dat vraagt dat we niet leven naar onszelf toe, maar gericht staan op Hem en op onze naaste. De weg naar de hemel, zou je kunnen zeggen, loopt niet via onszelf, maar langs de medemens.

Daarom is het belangrijk dat we ons bekeren, ons omkeren. Een weg gaan van gerechtigheid en van Godsaanhankelijkheid. Van mededogen en liefdevolle verbondenheid met al wat leeft.

Dat we de obstakels tussen God en onszelf wegnemen en de weg tussen ons in egaliseren. En ik zou hierbij een bijzondere betekenis aan het woord egaliseren willen toekennen. Niet alleen vlak maken. Maar meer nog gelijk maken. Dat wil zeggen onze weg gelijk maken aan de weg van God, zodat er een heilige weg ontstaat, een weg die leidt naar het heil.

Aan het begin sprak ik over de conditie van de weg door sneeuwval. Bij ons in den lande valt het allemaal nogal mee, maar in andere landen is het veel dramatischer.

Maar ook zonder sneeuwval worden we regelmatig geconfronteerd met obstakels.

Rijkswaterstaat heeft daar een mooie spreuk voor met een website: van A naar beter.

Deze spreuk zou ook zomaar kunnen gelden voor onze gelovige inspanning en ons religieus verlangen. Van A naar beter. Van deze wereld zoals we die kennen, die door mensenhanden wordt gemaakt en niet zelden ook vol onrecht en oorlog en ellende is, naar een betere wereld waar we naar verlangen. Een wereld van vrede en geluk en heelheid, een wereld die gaaf is en waar mensen onbelemmerd en ongeschonden kunnen leven.

Daar mogen we voor leven en ons inspannen, ons bekeren en toenemen in kennis en liefde en onderscheidingsvermogen. Om te zien wat in overeenstemming is met die weg van A naar beter (de weg die Christus zelf is) en dienovereenkomstig te handelen. Moge zo God in ons mens worden en wij meer mens in Hem. Amen.

Ward Cortvriendt